

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตะโก

อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตะโก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตะโก ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้สำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาไทย แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ ชาติ และระดับท้องถิ่น

๑. ภูมิปัญญาระดับชาติ เป็นภูมิปัญญาที่พัฒนาสังคมไทยให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในอดีต เช่น การกอบกู้เอกราชโดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และการเสียแผ่นดินบางส่วนของประเทศไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อรักษาเอกราชชาติไทย ทำให้ประเทศไทยไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตกในยุคล่าอาณานิคม หรือจักรวรรดินิยม

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือสิ่งที่แสดงความรู้ ความคิดและการกระทำของบรรพบุรุษของเรา เพื่อที่ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๑ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา เชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

๑๑. สาขาการศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (๒๕๓๕) แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๗ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร
๒. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ
๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ
๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน
๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ
๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งประเภทหรือขอบข่ายของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็น ๔ สาขาใหญ่ๆ คือ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อและหลักการพื้นฐาน เรื่องเกี่ยวกับ คติ ความเชื่อ และหลักการพื้นฐาน เป็นความรู้ที่เกิดจากการสั่งสม ถ่ายทอดกันมา ได้แก่การประกอบพิธีกรรมต่างๆของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยการพึ่งพาธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพื่อการยังชีพ เช่น ชุมชนภูเขา มีความเชื่อเรื่องผีป่า เจ้าป่า เทพารักษ์ ผู้ที่อยู่ตามพื้นราบจะเชื่อในเรื่อง พระภูมิเจ้าที่ พระภูมินา การสู่ขวัญ การให้ความเคารพแม่โพสพ ผู้ที่อยู่ตามแม่น้ำ ริมทะเล มักจะเชื่อในเรื่องของแม่ย่านางเรือ เป็นต้น ความคิด ความเชื่อ เหล่านี้จะนำมาสู่การพัฒนาชีวิตและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การตั้งธนาคารแห่งชีวิตเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยยึดหลักธรรมในพระพุทธศาสนา การจัดพิธีกรรมบวชต้นไม้ การจัดตั้งป่าสมุนไพร ธนาคารผ้ากลุ่มทอ ผ้ากลุ่มชาปนกิจ เป็นต้น

เป็นเรื่องราวแนวความคิด หลักการปฏิบัติ และเทคโนโลยี เป็นเรื่องราวแนวความคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชน ซึ่งเป็นอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น การเลี้ยงปลาตู้กบักอยู่ในบ่อซีเมนต์ โดยจัดระบบถ่ายน้ำและคิดสูตรอาหารปลาขึ้นมาเอง การประดิษฐ์เครื่องนวดข้าวแบบประหยัด เป็นต้น

เป็นเรื่องของศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นตัวชี้ที่สำคัญต่อการแสดงออกถึงภูมิปัญญาของชุมชนต่อการดำเนินชีวิต เช่น ประเพณีการบวชนาคเข้าพรรษา แต่งงาน นอกจากนั้นยังมีศิลปกรรมพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุ เช่น งานจักสาน และงานทอกระเป่าลิเปา ภาคใต้ สร้อยจันทบูร เครื่องจักรสานต่าง ๆ เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลัก งานปั้น งานหล่อด้วยโลหะ การก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย ภาพเขียนบนผนัง การฟ้อนรำ และเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

เป็นเรื่องการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่น การประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับสมัยเป็นการดำเนินชีวิตที่ เคยถูกรอบงำจากสภาพแวดล้อม พ่อค้าคนกลาง ระบบเศรษฐกิจ ระบบโรงงาน กลับสู่การเกษตรที่อาศัยความสมดุลทางธรรมชาติ สามารถยืนหยัดต่อสู้กับความล้มเหลวกับการล้มละลายทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมได้อย่างภูมิใจด้วยกำลังกาย และการสั่งสมประสบการณ์ กำลังปัญญา เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง การทำสวนสมุนไพรและการแพทย์แผนโบราณ

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร

ที่	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	อายุ	ลักษณะประสบการณ์/ ความเชี่ยวชาญ	วุฒิ การศึกษา	ที่อยู่	อาชีพ เดิม
๑	นายเรียบ นุกาธรรม์		ทำปุ๋ยชีวภาพ เกษตร	ป.๔	๒๙ ม.๕	ทำนา
๒	นายเพิ่ม ฉิวรัมย์	๗๕	ทำปุ๋ยหมัก ทำเกษตรผสมผสาน	ป.๔	๕๙ ม.๑	ทำนา
๓	นางบุปผา นิพานรัมย์	๗๒	เกษตรกรรม		๗๗ ม.๒	ทำนา
๔	น.ส.งามทิพย์ สัจรัมย์	๔๕	เกษตรทฤษฎีใหม่		๕๐ ม.๓	ทำเกษตร
๕	นางสมเนียด แสนคม	๕๙	เกษตรทฤษฎีใหม่		๔ ม.๓	ทำเกษตร
๖	นายสุภาพ งามเกิด	๔๘	ด้านการปศุสัตว์		๑ ม.๔	ทำนา
๗	น.ส.บุญยานุช สีนสายรัมย์		ด้านเกษตรผสมผสาน		๙ ม.๖	แม่บ้าน
๘	นางสรลีชา ทอมย์สัน	๕๕	เกษตรทฤษฎีใหม่		๕๓ ม.๖	ทำนา
๙	น.ส.เอื้องคำ เนิบกระโทก	๕๕	ด้านเกษตรผสมผสาน		๖๗ ม.๖	
๑๐	นายเรืองเดช นิโรจน์รัมย์	๕๔	ด้านเกษตรผสมผสาน		๔๙ ม.๗	เกษตรกรรม
๑๑	คุณชมภู วิชัยรัมย์	๔๘	ด้านเกษตรผสมผสาน		๕๘ ม.๗	เกษตรกรรม
๑๒	นางเรียม เจนเซนต์		ด้านเกษตรผสมผสาน		ม.๘	รับจ้าง

๒.ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ / อุตสาหกรรม

ที่	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	อายุ	ลักษณะประสบการณ์/ ความเชี่ยวชาญ	วุฒิการศึกษา	ที่อยู่	อาชีพเดิม
๑	นายอุไร นุยอมรัมย์	๖๙	ด้านอุตสาหกรรม ช่างตีดบ้าน	ป.๔	๓ ม.๓	ทำนา
๒	นายจำนงค์ นุกาศรัมย์	๖๖	ด้านอุตสาหกรรม ช่างตีดบ้าน	ป.๔	ม.๔	ทำนา
๓	นายเสียว แนบสุข	๖๖	ด้านช่างฝีมือ ช่างไม้ก่อสร้าง	ป.๔	๔๓ ม.๕	ทำนา
๔	นายชอบ ติมอนรัมย์	๖๙	ด้านช่างฝีมือ ช่างไม้ก่อสร้าง	ป.๔	๓๗ ม.๔	ทำนา
๕	นายแวน นุกาศรัมย์	๗๕	ด้านอุตสาหกรรม ช่างตีดบ้าน	ป.๔	๔๑ ม.๑	ทำนา
๖	นายยงค์ นิพนรัมย์	๗๓	ด้านช่างฝีมือ ช่างปูน	ป. ๔	๒๕ ม.๒	ทำนา
๗	นายบุญส่ง สมหวังดี	๗๓	ด้านช่างฝีมือ ช่างไม้ก่อสร้าง	ป.๔	๓๔ ม.๒	รับจ้าง
๘	นายเรย นิพรัมย์	๖๗	ด้านอุตสาหกรรม ช่างตีดบ้าน	ป.๔	๖๒ ม.๑	ทำนา
๙	นายสุรัตน์ นิพนรัมย์		ด้านช่างฝีมือ ช่างปูนเสารั้ว	ป. ๔	ม.๙	ทำนา
๑๐	นายรัต สัจรัมย์	๗๓	ด้านอุตสาหกรรมแปรรูปไม้		๕๑ ม.๓	เกษตรกร
๑๑	นายกิตจา คล้ายหนู		ด้านการเผาถ่านแบบโบราณ		๕๑ ม.๖	ทำนา
๑๒	นายเนือง กิรัมย์	๕๐	ด้านการก่อสร้างบ้าน		๓๒ ม.๗	เกษตรกร
๑๓	นายสดา俞 การรัมย์	๓๒	ด้านอุตสาหกรรม เฟอร์นิเจอร์จากไม้		๑๐๐ ม.๘	รับจ้าง

๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ พิธีกรรม อื่นๆ

ที่	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	อายุ	ลักษณะประสบการณ์/ ความเชี่ยวชาญ	วุฒิการศึกษา	ที่อยู่	อาชีพเดิม
๑	นายนเรศ นรรัมย์		ด้านพิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อ	ป.๔	ม.๘	ทำนา
๒	นายพรหม เกิดเหมาะ	๘๘	ด้านพิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อ	ป.๔	๑ ม.๗	ทำนา
๓	นางละไฮ สมบังได	๗๙	ด้านหมอดูหมอดูธรรม เป่ารักษามนต์	ป.๔	๒๓ ม.๘	ทำนา
๔	นายหมื่น เจริญรัมย์	๘๔	ด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับศาสนา		๒๗ ม.๒	-
๕	นายทีน อะโรคา	๗๔	ด้านพิธีกรรม เรียกวัว		๑๖ ม.๓	เกษตรกร
๖	นางพีด กันรัมย์	๗๗	ด้านหมอดูหมอดูธรรม		๒๓ ม. ๓	เกษตรกร
๗	นางลอย นุกาศรัมย์		ด้านการทำขนมไทย		๓๙ ม.๔	ทำนา
๘	นายสุทอน ประจันบาล	๕๓	ด้านพิธีกรรม เรียกวัว		๖๐ ม.๘	ทำนา

๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน

ที่	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	อายุ	ลักษณะประสบการณ์/ ความเชี่ยวชาญ	วุฒิการศึกษา	ที่อยู่	อาชีพเดิม
๑	นางลั่นทม สุทธะ		ทำชาใบหม่อน ทำไวท์ลูกหม่อน	ป.๔	๑๒ ม.๙	รับจ้าง
๕	นางมณี กองรัมย์	๖๒	ผลิตชาใบหม่อน	ป.๔	๓๔ ม.๗	ทำนา

๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ ด้านหัตถกรรม ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	อายุ	ลักษณะประสบการณ์/ ความเชี่ยวชาญ	วุฒิ การศึกษา	ที่อยู่	อาชีพ เดิม
๑	นางรัตน์ กัณรัมย์	๘๐	ด้านหัตถกรรม ทอผ้าไหมยกลาย (แบบกี่กระตุก)	ป.๔	๑๒ ม.๙	รับจ้าง
๒	นางละไฮ สมบังไธ	๗๙	ด้านหัตถกรรม ทอผ้าไหมพื้นบ้าน	ป.๔	๒๓ ม.๘	ทำนา
๓	นายพรหม กิรัมย์	๗๔	ด้านหัตถกรรม จักรสานทุกประเภท	ป.๔	๓๒ ม.๗	ทำนา
๔	นายโชน การรัมย์	๘๕	ด้านศิลปะมวยไทย	ป.๔	๑ ม.๙	ทำนา
๕	นายวินัย บุณรัมย์	๖๓	ด้านศิลปกรรม ดนตรีไทย	ป.๔	๓๒ ม.๙	ทำนา
๖	นายสัญญา สาสิวรรณ		ด้านการศึกษา ถ่ายทอดความรู้พื้นบ้าน	ป.๔	๔๑ ม.๕	ราชการ
๗	นายสำริด วรรณรัมย์		ด้านการศึกษา ให้ความรู้ชุมชน	ป.๔	ม.๘	ทำนา
๘	นางสำอางจิตร นิกุลรัมย์	๕๒	ด้านหัตถกรรมทอผ้า ๒ ตะกอ		๘๐ ม.๑	ทำนา
๙	นายชำนาญ จระอนรัมย์	๖๘	ด้านหัตถกรรม จักรสาน		๒๓ ม.๒	ทำนา
๑๐	นางบุญมี ทิมอนรัมย์	๖๐	ด้านหัตถกรรม ทอผ้า		๔๒ ม.๔	ทำนา
๑๑	นายสวัสดิ์ อะพรรัมย์		ด้านการจักสาน		๒ ม.๔	-
๑๒	นางสุพิศ เป่าสิริ		ด้านหัตถกรรม เย็บปักถักร้อย เย็บผ้า		๕๙ ม.๖	
๑๓	นางวรรณญา โกรรัมย์		ด้านหัตถกรรม ทอผ้า		๙๑ ม.๖	
๑๔	นางหนูกัน วงศ์สุวรรณ		ด้านหัตถกรรม เย็บปักถักร้อย เย็บผ้า		๙๕ ม.๖	เย็บผ้า
๑๕	นางประดับ นิโรจน์รัมย์	๕๔	ด้านหัตถกรรม ทอผ้า		๔๙ ม.๗	เกษตรกร
๑๖	นางกนกวรรณ กองรัมย์	๔๐	ด้านหัตถกรรม ทอผ้ายกดอก		๑๔ ม.๘	เกษตรกร
๑๗	นางม้วย กองรัมย์	๖๘	ด้านหัตถกรรม ทอผ้ายกดอก		๑๔ ม.๘	เกษตรกร
๑๘	นางสุนันทา เกรรัมย์	๔๙	ด้านหัตถกรรม ทอผ้า เลี้ยงไหม		๒๓ ม.๘	ทำนา
๑๙	นางบุญชอบ การรัมย์	๕๔	ด้านหัตถกรรม ทอผ้า		๑๓ ม.๘	ทำนา
๒๐	นางถ้อย โกวรัมย์	๘๐	ด้านหัตถกรรม ทอผ้า เลี้ยงไหม		๕๖ ม.๘	เกษตรกร

๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

-

๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

-

๘. ภูมิปัญญาด้านแพทย์ไทย

ที่	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	อายุ	ลักษณะประสบการณ์/ ความเชี่ยวชาญ	วุฒิการศึกษา	ที่อยู่	อาชีพเดิม
๑	นางชวน นุกาศรัมย์		ด้านแพทย์แผนไทย นวด ประคบ อบ	ป.๔	๔๓ ม.๒	ทำนา
๒	นางนวล สัจรัมย์		ด้านแพทย์แผนไทย เป่า	ป.๔	๑๔ ม.๓	ทำนา
๓	นางเพียด จะรอนรัมย์		ด้านแพทย์แผนไทย เป่า ยาสมุนไพร	ป.๔	๒๕ ม.๓	ทำนา
๔	นายลิ้ม นิกุลรัมย์		ด้านแพทย์แผนไทย เป่า ยาสมุนไพร	ป.๔	๗ ม.๓	ทำนา
๕	นายสำรวน เจริญรัมย์		ด้านแพทย์แผนไทย เป่า ยาสมุนไพร	ป.๔	๔๘ ม.๓	ทำนา
๖	นายทิน อะโรคา		ด้านแพทย์แผนไทย เป่า ยาสมุนไพร	ป.๔	๑๖ ม.๓	ทำนา
๗	นายยะ มาลาทอง	๗๐	ด้านแพทย์แผนไทย ยาสมุนไพร	ป.๔	๓๔ ม.๕	ทำนา
๘	นายเรียบ นุกาศรัมย์		ด้านแพทย์แผนไทย ยาสมุนไพร	ป.๖	๒๙ ม.๕	ทำนา
๙	นางเชิญ ดิล้อม	๘๓	ด้านแพทย์แผนไทย นวด	ป.๔	๔๓ ม.๒	ทำนา
๑๐	นางบุญเหลือ นิพรัมย์	๗๒	ด้านแพทย์แผนไทย นวด	ป. ๔	๔ ม.๑	ทำนา
๑๑	นางคันธนา นิวิรัมย์	๔๐	ด้านแพทย์แผนไทย นวด		๑๑๖ ม.๒	นวดแผนไทย

ประเพณี/วัฒนธรรม ในเขตตำบลบ้านตะโก

อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ประเพณีวันสงกรานต์ สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เดิมทีวันที่จัดสงกรานต์นั้นจะมีการ คำนวณทางดาราศาสตร์ แต่ในปัจจุบันได้มีการกำหนดวันที่แน่นอน คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่เดิม วันขึ้นปีใหม่นี้คือ วัน เริ่มปีปฏิทินของไทยจนถึง พ.ศ. ๒๔๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓

ประเพณีวันเข้าพรรษา เข้าพรรษาพักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน วันเข้าพรรษาเป็น วันที่พระสงฆ์เริ่มอยู่จำพรรษาตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า “บุรีพรรษา”

ประเพณีวันแซนโฎนตา หรือ ไงแซนโฎนตา ตรงกับวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๐ ของทุกปี ซึ่งในปี ๒๕๖๔ วันแซนโฎนตา ตรงกับวันนี้ (๕ ตุลาคม) คำว่า “ไง” หมายถึง วัน คำว่า “แซน” หมายถึง การเซ่นไหว้ การบวงสรวง คำว่า “โฎน” หมายถึง ย่าหรือยาย คำว่า “ตา” หมายถึง ปู่หรือตา ดังนั้นประเพณีนี้จึงหมายถึง การเซ่นไหว้ปู่ ย่า ตา ยาย หรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับ

ประเพณีวันออกพรรษา เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วันปวารณา หรือวันมหาปวารณา คือ วันที่เปิดโอกาสให้เพื่อน พระภิกษุ ว่ากล่าว ตักเตือนกันได้ด้วยเมตตาจิต เมื่อได้เห็น ได้ฟัง หรือสงสัยในพฤติกรรมของกันและกัน ประเพณี

ประเพณีบุญมหากรรม กฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ระยะเวลาที่มีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลานี้เรียกว่า กฐินกาล คือเทศกาลทอดกฐิน

ประเพณีวันลอยกระทง เป็นเทศกาลสำคัญในประเทศไทย ซึ่งเป็นเทศกาลที่มีความหมาย ในทุก ๆ ปีวันลอยกระทง ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ตามปฏิทินจันทรคติไทย ตามประเพณีไทย คนไทยจะนำกระทงที่ทำเองลงในแม่น้ำในวันลอยกระทง เพื่อแสดงความปรารถนาและพรของตน

ประเพณีมหรธรรมาวาสาน งานมหรธรรมาวาสานขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี ๒๕๒๙ ในช่วงเดือนธันวาคมทุกปี ช่วงที่มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ชาวในนากำลังออกกรวงขาวนาจะออกจากบ้าน ไปทำลานนวดข้าว ซึ่งบรรยากาศในยามค่ำคืนที่เงียบสงบและห่างไกลจากหมู่บ้านดูจะเงียบเหงา และหวาดกลัวจึงคิดประดิษฐ์ทำราวสองห้องปล่อยติดลมบนไว้ตลอด

แบบสำรวจองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

1. ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ชื่อ-สกุล.....ชื่อเล่น.....
วัน/เดือน/ปีเกิด อายุ ปี อาชีพ
- ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่ชื่อหมู่บ้าน..... ตำบลบ้านตะโก
อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ เบอร์โทร.....
3. ความชำนาญ/ลักษณะของความถนัด.....
4. ผลงาน /รางวัลเกียรติยศ
5. ประเภทภูมิปัญญา
 - () 1. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การป่าไม้ เช่นทำเกษตรผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่
 - () 2. ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ได้ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบในการผลิต เช่นงานจักสาน งานแกะหนังตะลุง งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย ทำหัวโขน
 - () 3. ภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรด้านการบริการในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น
 - () 4. ภูมิปัญญาด้านแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร/ การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอด้าย เป็นต้น
 - () 5. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่นการบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น
 - () 6. ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่นจิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้านและนันทนาการ การขับร้องเพลงอีแซว ลำตัด ลิเก หมอลำ กันตรึม โนรา เป็นต้น
 - () 7. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูดและเขียน เช่น ภาษา

โบราณ ภาษาถิ่น หนังสือ งานประพันธ์ ตำรา ตำหรับอาหาร บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วร้อยกลอง เรื่องสั้น
นวนิยาย นิทาน บทเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

() ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ เช่นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนาประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน
อื่นๆ

ลงชื่อ.....ผู้ให้ข้อมูล

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้จัดเก็บข้อมูล

(.....)

ภาคผนวก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลบ้านตะโก อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์

